

Asia: VN/34144/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Ammattijärjestöä

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta varhaisen tuen saatavuuden parantamisesta?

En osaa sanoa

Ehdotetut toimet kohtaan 2:

Hallituksen esityksen taustamuistiossa todetaan, että neuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut muodostavat lasten, nuorten ja opiskelijoiden ehkäisevän terveydenhuollon ytimen ja palvelujen jatkumon. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia toteaa, että neuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat olennaisessa roolissa myös tunnistamassa sosiaalisia riskejä ja siten sosiaalihuollon palvelujen ja sosiaalityön osaamisen tarvetta. Talentia pitää hyvänä, että hallituksen esityksen mukaan kouluterveydenhuoltoon kuuluisi edelleen terveydenhuoltolain 16 §:n 1 momentin 5 kohdan mukainen oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen. Talentia korostaa, että monialaisessa yhteistyössä myös muun sosiaalihuollon, kuten kasvatus- ja perheneuvonnan tai lapsiperheiden sosiaalityön kanssa, nämä palvelut muodostavat parhaimmillaan hyvinvointia ja terveyttä edistävän sekä syrjäytymistä ehkäisevän kokonaisuuden ja jatkumon. Ehdotetussa terveydenhuollon säädöskokonaisuudessa ei ole kuitenkaan vielä tartuttu mahdollisuuteen vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota ja palvelujärjestelmän siiloutumisen vähentämistä. Talentia kannustaa tarkastelemaan kannattaisiko ehdotettua säädöskokonaisuutta esimerkiksi yhteensovittaa sosiaalihuoltolain uudistamisen kanssa. Se voisi tukea hallituksen tavoitetta sosiaali- ja terveydenhuollon integraation edistämisestä käytännössä ja täten vahvistaa varhaista tukea. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, mahdollisuudella yksilölliseen tukeen ja kohdennettuun seurantaan on merkittäviä vaikutuksia lapsen ja perheen hyvinvointiin. Jos ne eivät toteutuisi, neuvolan ja kouluterveydenhuollon perustehtävä lasten, nuorten ja perheiden ehkäisevänä palveluna kaventuisi eikä terveyden seurantaa, terveysneuvontaa ja ehkäisevää työtä

olisi mahdollista enää toteuttaa näissä palveluissa. Perheiden vakavat ongelmat muun muassa lähisuhte- ja perheväkivalta ja lastensuojelun tarve voisi tuen puuttuessa tai sitä odottaessa kärjistyä ja ongelmat muuttua entistä vaikeammaksi.

Talentia pitää tärkeänä, että neuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastusten määrää ei vähennetä. Huolta herättää, että siirtämällä terveystarkastusten määrästä säätämisen laista asetukseksi, joustavoitetaan tulevaisuudessa mahdollisuutta nopeallakin aikataululla muuttaa terveystarkastusten määrää.

Myönteisenä uudistuksena Talentia näkee suun terveystarkastusten määrän lisäämisen. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi suun terveys on yksi perusteista, jolla tarvittaessa voidaan tarkastella lapsen saamaa päivittäistä hoitoa ja huolenpitoa huoltajiltaan. Myös suun terveydenhuolto on etulinjassa tunnistamassa ja ilmoittamassa lapsen terveyttä vaarantavista kasvuolosuhteista ja mahdollisesta kaltoinkohtelusta tukien lapsen oikeutta suojeluun ja hyvinvointiin sekä perheen mahdollisuuksia saada apua kasvatustehtäväänsä ja olosuhteisiinsa.

3.1 Raskaudenaikaisissa neuvolapalveluissa

-

Ehdotetut toimet kohtaan 3.1:

-

Muita huomioita kohtaan 3.1:

-

3.2 Alle kouluikäisen neuvolapalveluissa

-

Ehdotetut toimet kohtaan 3.2:

-

Muita huomioita kohtaan 3.2:

-

3.3 Kouluterveydenhuollon palveluissa

Kyllä

Ehdotetut toimet kohtaan 3.3:

-

Muita huomioita kohtaan 3.3:

Myönteisenä uudistuksena Talentia näkee suun terveystarkastusten määrän lisäämisen. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi suun terveys on yksi perusteista, jolla tarvittaessa voidaan tarkastella lapsen saamaa päivittäistä hoitoa ja huolenpitoa huoltajiltaan. Myös suun terveydenhuolto on etulinjassa tunnistamassa ja ilmoittamassa lapsen terveyttä vaarantavista kasvuolosuhteista ja mahdollisesta kaltoinkoittelusta tukien lapsen oikeutta suojeluun ja hyvinvointiin sekä perheen mahdollisuuksia saada apua kasvatustehtävänsä ja olosuhteisiinsa.

3.4 Opiskeluterveydenhuollon palveluissa

-

Ehdotetut toimet kohtaan 3.4:

-

Muita huomioita kohtaan 3.4:

-

4. Onko sääntely opiskeluterveydenhuollon ja siihen kuuluvasta sähköisestä terveystarkastuksesta terveydenhuoltolain 17 §:n 2 momentin ja 70 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

Ehdotetut muokkaukset kohtaan 4:

Hallituksen esityksen mukaan sähköisen kyselyn avulla tunnistettaisiin toisen asteen oppivelvollisuusikäisistä ne opiskelijat, joiden terveydentilaa tai muuta tuen tarvetta on selvitettävä heti ensimmäisenä vuonna terveydenhoitajan terveystarkastuksessa. Jos sähköisen terveystarkastuksen perusteella ei nouse esiin tuen tarvetta, terveystarkastus toteutetaan toisena opiskeluvuonna. Talentia korostaa, että sähköisten työkalujen ollessa joiltain osin hyödyllisiä toteutettaessa sosiaali- ja terveydenhuoltoa, eivät ne voi kokonaan korvata inhimilliseen toimintaan liittyvää vuorovaikutuksessa tapahtuvaa havainnointia ja tuen tarpeen arviointia. On epätodennäköistä, että sähköisellä terveystarkastuksella pystytään tunnistamaan kaikkia tuen tarpeita. Nuoruusikäisen elämässä terveystarkastuksen siirtymisessä vuodelta eteenpäin voi olla merkittäviä haitallisia seurauksia koko opiskelupolkuun ja sitä seuraavaan työelämään kiinni pääsemisessä.

5. Onko esitetty sääntely valtioneuvoston asetukseen neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sisällöstä riittävä terveystarkastusten toteuttamiseksi?

-

6. Yhtenä toimenpiteenä asetusluonnoksessa ehdotetaan kansallisten ohjeistuksien ja suosituksien päivittäminen NEUKO-tietokantaan. Onko esitetty toimenpide riittävä?

-

7. Millaista muuta kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

Viitaten vastauksen kohdassa 2, Talentian kannustaa tarkastelemaan kannattaisiko ehdotetussa terveydenhuollon säädöskokonaisuudessa ja sen toimeenpanossa samalla vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota ja palvelujärjestelmän siiloutumisen vähentämistä esimerkiksi

ohjaamalla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä konkreettiseen yhteistyöhön. Se voisi tukea hallituksen tavoitetta sosiaali- ja terveydenhuollon integraation edistämisestä käytännössä ja näin vahvistaa varhaista tukea.

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

-

Muita huomioita asetusluonnoksista:

-

Ruuskanen Kristiina
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry